

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס י 36/ב

מישיבת ועדת הכנסת
שהתקיימה ביום ה', יח' באדר ב' תשי"ז - 21.3.1957
בשעה 8.30.

רשמה מ.י.

ב כ ח ר :

ב. אזניה - היו"ר
ע. איכילוב
י. גרינברג
ש. יוניצ'מן
י. כסה
ד. ליבשיץ
ש. כפרית
ס. נורוק
י. ניצני
נ. ניר
ד. נצר
א. רזיאל-נאור
ש. שורש
א. תלמי

מ ו ז מ נ י מ :

מ. רוזשי - מזכיר הכנסת
א. צידון - סגן מזכיר הכנסת
א. בן-אליעזר - סגן יו"ר הכנסת
ב. אידלסון - סגן יו"ר הכנסת

ס ד ר - ה י ר מ :

קביעת זמן להסתייגויות בחוק לתיקון פקודת
מס הכנסה, תשי"ז - 1957;

קביעת זמן להסתייגויות בחוק התקציב (מס' 3)
לשנת 1956/57, תשי"ז - 1957;

ערעור חבר הכנסת בן-אליעזר על החלשת הנשיאות
לא להכיר בדחיפותן של שלוש הצעות לסדר היום
שהובאו על ידו.

- - - -

היו"ר ב. אזניה: אני פותח את הישיבה. עלינו לדון בתכנית שלפנינו, והבעיה היסודית שעלינו לפתור היא בעצם הפרינציפיונית: האם אנחנו מסיימים את המושב ב-11 לאפריל או ב-31 במרץ, והצעתנו היא שנסיים ב-11 באפריל על-מנת שנוכל לגטור את התקציב השנתי.

ש. יוניצ'מן: לפי התכנית הזאת יוצא שאנחנו מסיימים ב-4 לאפריל.

היו"ר ב. אזניה: זו רק הקריאה הראשונה.

עלינו לעכור על התכנית סעיף טעיף. אני רוצה לומר שגם את העובדה שלא ניתן לנו תכנון משלים אנחנו מוכרחים לקבל, זה כך במשך שש שנים שאני בכנסת, ואני מתכוון לזה שבתוך כל המתיחות הזאת אנחנו גם מפסידים זמן. אנחנו מתוחים עד קצה הגבול, אבל לא תמיד משתלב המשך הדיונים, לאחר שאנחנו גומרים משהו בתשע וחצי בלילה, אי אפשר להתחיל אז במשהו חדש.

בסעיף ב(2) יש חוק לתיקון פקודת סס הכנסת, קריאה ראשונה. אני מציע ששנהג לגבי חוק זה כמו שאנחנו נוהגים לגבי הקריאה השניה והשלישית של התקציב, ונקבע זמן מיוחד להסדר ההסתייגויות. אולם מכיון שזה בכל זאת לא תקציב, אני מציע שנלך לא לפי ראשים אלא לפי הסתייגויות, ונקבע על כל הסתייגות - היות והן כבר מונחות - סכסומם של שתי דקות להסתייגות, וזכות סבירה עד עשרים דקה. הרווח יהיה שלוש שעות או שתיים. איננו מחסלים בזה שום נוהג. זהו חוק פיסקאלי שקשור בחוק התקציב.

א. תלמי: אני מציעה להתחיל את ישיבות הכנסת בשעה שלוש אחר הצהריים.

היו"ר ב. אזניה: בקשה זו כבר נשמעה, אבל חברי ועדת הכספים ביקשו, היות והם מסיימים את ישיבותיהם רק בשעה שתיים, לפחות שעתיים הפסקה.

לגבי סעיף ב(1), חוק התקציב הנוסף, אני מציע אצא אותו ההסדר.

א. רוזאל-נאור: אני סבורה שזה לא טוב.

ש. יוניצ'מן: מהו מספר ההסתייגויות?

ס. רוזטי: בסביבת 80 לכל חוק.

ע. איכילוב: פושב-ראש הוועדה מציע שתי דקות לכל הסתייגות ברורים לי שני דברים: אנחנו עוד איננו יודעים מתי מושב זה של הכנסת ייגמר. לענין התקציב הנוסף - אני חושב ששתי דקות יכולות להספיק, אני אפילו חושב שלא ינצלו את כל הזמן הזה. לעומת זאת, להסתייגויות בנוגע למס הכנסה, לא יספיקו שתי דקות.

ס. רוזטי: ההסתייגויות מחולקות לחמש-שש קבוצות, ותמיד חוזרים על אותו הדבר.

ע. איכילוב: אשר להסתייגויות על סס הכנסה, אני מציע לתת שלוש דקות להסתייגות. גם זה בקושי מספיק.

היו"ר ב. אזניה: אינני רואה בזה בעיה עקרונית, ואני מוכן לקבל את ההצעה.

ש. יוניצ'מן: אינני יכול לקבל בקלות את הצעת היושב-ראש, אם כי אני רוצה להרוויח זמן לא פחות מנו. אני מתנגד לכך שאנחנו מפירים תקנון ונוהל. אני מבין שבזמן ההצבעה על התקציב יש גם הסכמים, אני בטוח שבימים אהאחרונים של הקריאה השניה לא ננצל את כל הזמן העומד לרשותנו, כי סוף כל סוף האופוזיציה יותר עייפה מהקואליציה, היא מנישה את ההסתייגויות. אבל יש הסתייגויות על השולחן וזהו הנוהג. אני שומע שיש שמונים הסתייגויות. להגיש אותן - איזו סושי. אבל לדבר עליהן - זה קשה.

אני מציע ליושב-ראש הוועדה - ואני חושב שזה הרבה יותר כדאי - שהוא ייכנס למשא א ומתן עם המסתייגים ויסביר להם את המצב. אצי מתכוון לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה. לגבי חוק התקציב אני מסכים שיש כבר הסדרים, פה אני מבין שיש אפשרות להסביר את המסיה מהנוהל. אולם בחוק לתיקון פקודת מס הכנסה יש לשמור א על הנוהל. אני טוכן לעזור לו להשפיע על המסתייגים, אולם אין לוועדת הכנסת רשות לשנות את הנוהל בכל פעם.

אני מבקש לא להעמיד את הענין הזה להצבעה, אלא נשתדל להגיע להסכם עם המסתייגים.

ס. רוזטי: אינפורמציה קטנה: לא כתוב בשום מקום בתקנון שיש לתת חמש דקות למסתייג.

היור ב. אזניה: לא אכנס למשא ומתן עם המסתייגים, זה ענינו של יו ר ועדת הכספים.

אני מבקש מהוועדה ברגע זה להחליט רק על חוק התקציב, ובענין השני - אני משאיר את לי דלת פתוחה. אם נגיע לאיזה הסכם, לא אטריד את הוועדה בענין זה שנית. אם לא אגיע - אשקול בדבר.

לגבי חוק התקציב אני מבין שיש לנו דעה משותפת. ההסתייגויות הן בדרך כלל דברים סמליים, סציעים פה להוסיף לירה ופה להוריד לירה. אינני כופר בזכות הפרלמנטרית להיאחז בהסתייגויות. אני מציע שזה יהיה הטידור, שתי דקות להסתייגות.

אני מציע לאשר את הלוח הזה, ובחזור ובדון בקשר לקריאות השניות בפעם אחרת.

ע. איכילוב: על כל אשאר הטעיפסט נקיים ישיבה בשבוע הבא. אני אומר שבחוקים אלה לא נוכל לדבר לפי גולגולת.

ש. יוניצ'סן: בחוק תקציב תמיד מדברים לפי גולגולת. אינני רוצה ליצור תקדים של שתי דקות להסתייגות.

ע. איכילוב: אני מציע לשמור על הפורמליות. אני מציע שנסמך פה הודעה של האופוזיציה שאנחנו מבינים שוועדת הכנסת אינה רוצה לחזור בה מהתקנון של חמש דקות להסתייגות, אבל בהתחשב עם הזמן ועם מספר החוקים שיש לסיים, ובהתחשב עם העובדה שהפגרה תהיה בתאריך זה וזה, אנחנו מביעים את נכונותנו לגבי ההחלטה על שהות קטנה ומצוטצטת מחמש דקות להסתייגות.

דבר שני: אם חוק מס הכנסה יגיע לכנסת ביום ג' בארבע אחר הצהריים, ולפני כן לא תהיה דרישה מסיעות האופוזיציה על הארכת הזמן, לא תתכנס ועדת הכנסת ויטנתנו שלוש דקות למסתייג.

ש. יוניצ'סן: אינני מסכים לשלוש דקות להסתייגות, כי ההסתייגויות כבר על השולחן, זאת אומרת שאיננו יכולים להחליט באופן רטרואקטיבי. אינני יכולים להסכים לזה.

ע. איכילוב: אין זה עומד בסתירה למה שאני אומר. אם תהיה תביעה, ועדת הכנסת תתכנס.

היור ב. אזניה: אינני רוצה שיהיה לנו עקרון חדש שבוועדת הכנסת מחליטים לפי הסכם בלנד. צריך להידבר, אבל אם לא נדברים - סציעים. בענין זה אני טוכן שנצביע פה אחד.

ש. יוניצ'סן: היושב-ראש מעונין בזמן ולא בהחלטה.

היור ב. אזניה: אבל אין לי כלי אחר אאאאאא להחלטה.

ש. יוניצ'מן :

אז תנסה עד יום ב'.

היו"ר ב. אזניה :

אני מבקש עכשיו החלטה של ועדת הכנסת בענין חוק התקציב מס' 3, שלכל הסתייגות יינתנו רק שתי דקות, ואפשר לצבור עד 20 דקות.

א. תלמי :

אני חוזרת להצעתי הקודמת ומנסתת אותה כך : לבקש את הסכמת חברי ועדת הכספים שישיבת המליאה תתחיל בשעה 3 ולא 4 אחרי הצהרים, ושאותם חברי ועדת הכספים שצריכים לדבר בכנסת, יקבלו רשות אאאצ הדיבור אחרי שעה אאא ארבע. במידה ופישחו סוועדת הכספים יצטרך לתת תשובה בארבע - תתחיל הישיבה בארבע. אנחנו על-ידי כך יכולים להרוויח פכסיפום 7 שעות ופניפום 5 שעות, כי יש עוד שבע ישיבות שמתחילות בשעה 4.

אני מציעה לפנות בהצעה זו לחברי ועדת הכספים.

פ. רוזשי :

נאבקנו על כך עם היו"ר ועדת הכספים, ואותם הארגופנשי שהושמעו על-ידי חברת הכנסת תלמי הושמעו גם על ידי הוטבר לי על-ידי היו"ר ועדת הכספים שהוצב הוא כזה : האפשרויות לגמור ב-11.4 תלויות הרבה יותר בוועדת הכספים מאשר בכל הכנסת, כי החלק הראשון, עד השבוע האחרון - אין ספק שנגמור, אולם השאלה היא אם ועדת הכספים תוכל להביא לקריאה שניה ושלישית את התקציב בשבוע האחרון. חשבנו שנוכל לשבת גם ביום חמשי כמו היום עד שעה שבע. הוטבר לי על-ידי היו"ר ועדת הכספים שיום חמשי דרוש לו לישיבת הוועדה, והיינו נאלצים לוותר על זה.

אשר להצעה להתחיל את ישיבות המליאה בשעה שלוש אחר הצהרים - נכון שאפשר להגיד לחברי ועדת הכספים שאם הם צריכים להשתתף בוויכוח, אפשר לסדר שזה יהיה בארבע. אבל רוב החוקים קשורים בצורה זו או אחרת בענינים פיסקאליים, וחברי ועדת הכספים הם מראשי הדוברים בענינים אלה. נוסף על כך, לפי הנסיון ידוע שאם לא נתן להם שעתיים פנוחה כדי להתכונן לוויכוח, יעשבו את הישיבה ב-12, וכל זה יתגסם בנו. הם רוצים שהישיבות יתחילו בארבע אחר הצהרים.

ע. איכילוב :

לפי מיטב הכרתי חברי ועדת הכספים צריכים בשלושת השבועות האלה להשתחרר פכל דבר אחר ולעסוק רק בתפקידם כחברי ועדת הכספים מהבוקר עד הלילה. לא ייתכן לעמוד במצב שוועדת הכספים תגיד ב-10.4 שהיא לא גמרה את עבודתה.

מה שאמר פר רוזשי, שחברי ועדת הכספים קשורים במספר חוקים גדול שצריכים לבוא לכנסת - זה נכון, והחוקים אינסיכולים להיות נידונים בכנסת כאשר חברי ועדת הכספים אינם באולם.

יש כמה חוקים שאינם שייכים לוועדת הכספים. אני מציע שבשבוע הבא נתחיל לשבת ב-10 לפני הצהרים עד א 1. עלינו לדון עוד על משרד ראש הממשלה ומשרד החוץ, משרד העבודה ומשרד הפנים. זה אינו שייך לוועדת הכספים. על-ידי כך נרוויח כמה שעות וועדת הכספים תוכל להמשיך בעבודתה.

יכול להיות מצב כזה שהכנסת תגמור את כל עבודתה וועדת הכספים לא תגמור את ההכנה לקריאה השניה והשלישית. אני מעדיף מצב כזה שאשר מצב שיהיו כמה וכמה דברים שלא יהיה זמן לדון עליהם.

היו"ר ב. אזניה :

אנחנו מעבירים את האפשרות הזאת לשיקול נוסף של הנשיאות.

ע. איכילוב :

אני מציע שנסיים את הפושב הזה ב-10.4. ואומר מדוע. פסח מתחיל ביום ב'. ברור שביום האחרון נשב כל הלילה, אז נשב עד יום חמשי בבוקר, ואז לחברות הכנסת יהיו יומיים עד ערב פסח ולא יום אחד.

א. ציון :

אם ועדת הכספים תסיים את כל עבודתה עד השבוע האחרון, כלומר שביום ב' של השבוע האחרון כל החומר יונח על שולחן הכנסת - אנחנו יכולים לסיים את הפושב ביום ג', כלומר ב-9.4. לקריאה השניה אנחנו זקוקים לפכסיפום 20 שעות. אז אפשר יהיה להתחיל את הישיבות בשעה 9 בבוקר. על זה אין פה להחליט, השאלה היא אם החומר יהיה פוכן.

ט.י.

ע. איכילוב:

נכון שאם הכנסת תגמור הכל עד יום ג', אין סיבה להישאר עוד יומיים. אבל גם פה שאני אוטר עכשיו זה נכון. ועדת הכספים הוספת בימים האחרונים לעבודתה לאושוטש של פרים ידיים ופורידי ידיים, כדי לגמור את ההצבעות וההחלטות. אם תהיה החלטה שהתאריך האחרון הוא 11.4 - תשב ועדת הכספים עד 10.4 בלילה. אבל אני רוצה שוועדת הכספים תדע א ב-9.4 שיש לה רק עוד יום אחד.

משום כך אני מציע שיהיה כתוב 10.4 ולא 11.4.

פ. רוזסי:

אני מקבל זאת.

היו"ר ב. אזניה:

אנחנו מקבלים זאת ומחליטים על 10.4 כתאריך אחרון.

ע. איכילוב:

אני מצעע לפנות לנשיאות ולבקש ממנה להכין סדר יום לא ליום אחד אלא לכמה ימים.

היו"ר ב. אזניה:

אני מצטרף לבקשה זו. לא ייתכן שנעמוד באיזה שהוא ערב במצב שפסטיקים את הישיבה לפני שלא תכננו רזרבה למקרה שפסטיקים פשהו יותר מוקדם, והשרים אינם נמצאים.

פ. רוזסי:

לא קל להגיד לשר: תשב בערב בכנסת, ואולי בשעה 10 נצטרך לתת לך אצאצא רשות הדיבור.

היו"ר ב. אזניה:

פר רוזסי צודק בענין אחד. לא ייתכן להעמיד פנים שיש עופס עצום של עבודה, ואחר כך מתברר שגם האופוזיציה אינה מנצלת את הזמן המוקצב לה, אחרי ויכוחים קשים.

- - - -

ערעור חבר הכנסת בן-אליעזר על החלטת הנשיאות לא להכיר בהצעה לסדר היום שהוגשה על-ידי סיעת חירות, כהצעה דחופה.

היו"ר ב. אזניה:

רשות הדיבור לחבר הכנסת בן-אליעזר לערעור.

א. בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, חברי ועדת הכנסת.

אני רוצה להביא בפניכם ערעור על החלטת הנשיאות על שלוש הצעות שהוגשו על-ידי סיעת חירות וביקשה להכיר בהצעות הללו כהצעות דחופות לסדר היום. הנשיאות לא הכינה בדחירותן של ההצעות הללו, ואני מביא ערעור על כך.

אני מסכים בכל לבי לחלק החיובי שהספיע יו"ר אצ הוועדה בכנסת לפני יומיים על הבטחת חופש הדיבור ועל הבטחת התקנון ועל הבטחת עבודה תקינה בכנסת. ואני שואל: מה הן האפשרויות הנתונות לחבר כנסת ולסיעה לפי התקנון והנהלה להביע את דעתם ודאגתם ולפלא את שליחותם הציבורית.

אם כן הצינורות הם כדלקמן: א) שאילתות; ב) אפשרות להציע הצעות לסדר היום; ג) להביע אי-אמון לממשלה. יש גם דברים לא כתובים, כמו קריאות-ביניים או לפעמים הפרעות, דברים שאיש בוודאי איננו רוצה בהם.

אדוני היושב-ראש, אם המצב לגבי שאילתות הוא כזה שהשר יכול לענות ויכול גם לא לענות - ויש שרים שברשותם נמצאות כבר לפעלה פ-85 שאילתות ללא תשובה, ופה אני רוצה להוסיף בסוגריים: לפני שנוע ניתנה ההזדמנות להיווכח שעל חשיבות השאילתה לא קובע השואל כי אם המשיב, והאמת היא הפוכה: את חשיבותה של השאילתה קובע השואל, כי אילו לא היתה חשובה - לא היה שואל אותה, אולם המשיב חייב להשיב, בצורה ארוכה או לא ארוכה, אבל להשיב הוא חייב - אבל אם הצינור הזה של השאילתות סגור בפני חברי הכנסת, ולשאילתה זו, שהוא רואה אותה כחשובה, יש לו סיכוי - אם יש לו בכלל - לקבל תשובה לאחר מספר חודשים, כאשר השאלה אינה יותר אקטואלית - אין ספק שהצינור הזה סגור בפניו.

ישנו הצינור השני: הצעות לסדר היום. אם כן, בימים רגילים, יש ימים קבועים להצעות לסדר היום. הנשיאות בצדק רשאית לפי שיפוטת לקבוע פה דחוף ופה לא דחוף, ובאם השאלה אינה דחופה, לא מונעים על-ידי

כך פתח הכנסת להביא את ההצעה לסדר היום ביום הקבוע. אבל יש תקופות שהיום הקבוע כמעט ולא קיים, כמו למשל עכשיו. ואם השאלה איננה דחופה, יוצא שאין לו אפשרות להעמיד בכלל את השאלה על סדר יומה של הכנסת.

עכשיו באופן המעשי ביותר: הממשלה לדעתי - ואני

מבקש את שיפוטה של ועדת הכנסת לדעה זו - אינה רשאית לענות, לא רוצה לענות להצעה לסדר היום. היא רשאית להשיב את התשובה הזאת במליאת הכנסת. זאת אופרת היא חייבת לבוא למליאת הכנסת ולומר: הצעתך, אדוני חבר הכנסת, לסדר היום - הממשלה מוצאת לבחון ברגע זה לא לענות עליה, היא תתן הודעה בשבוע הבא, היא מוצאת לבחון לא לדון עליה, היא מוצאת לבחון להעביר אותה לוועדת החוץ והבטחון - אבל את כל זאת היא חייבת להגיד במליאת הכנסת, ולא מאחורי גבה של הנשיאות. הנשיאות בפעם זה אינה יכולה למלא תפקיד של מגן לממשלה, שדרכה היא יכולה להימנע מלחת תשובה להצעות לסדר היום. אינני קובע מה צריכה להיות תשובת הממשלה, אבל התשובה חייבת להינתן במליאת הכנסת, בין אם ההצעה היא דחופה ובין אם לאו. הנשיאות אינה יכולה לקבל סענה של הממשלה שהיא אינה מוכנה לענות על הצעה זו. הנשיאות אינה רשאית לקבל תשובה כזאת. הנשיאות חייבת לומר לממשלה: אם דעתך היא שלא צריך לענות על הצעה זאת - תאמרו זאת במליאה.

ובכן, אם גם אפשרות זו איננה - נשארת האפשרות

השלישית של הבעת אי-אסון. אם אנחנו חושבים שעל-ידי כך אנחנו נותנים אופי רצוי לכנסת, נשתמש בצינור זה. אבל איש אינו מעוניין בזה. גם לא האופוזיציה. זה צריך להיות נשק חסור שנותן ביטוי לזמן מתאים ולשעה חסורה. אבל אם מעמידים את חברי הכנסת או סיעה בפעם כזו, שעל שאילתה לא מקבלים תשובה, על הצעה לסדר היום הממשלה עונה, לא רוצה - תשובה שבכלל אינה יכולה להיות קיימת - אז מוכרחים להשתמש באפשרות השלישית. לפעמים הממשלה יכולה להגיד: היום השר המתאים איננו נמצא, הוא יהיה פה פחרתיים וישיב על ההצעה - זה בסדר. אבל לומר: לא רוצה או לא מוכנה - זאת היא רשאית רק במליאת הכנסת.

עכשיו לעצם ההצעות לסדר היום, אם יש להן דחיפות

או לא. אנחנו הבאנו כמה הצעות: שתיים לפני שבוע ואחת אתמול. שתי ההצעות מלפני שבוע היו: (א) ביקשנו להעמיד לסדר היום של הכנסת את שאלת שיבת בסיס הפדאין בעזה; (ב) נסיעתה המבוהלת של שרת החוץ לאמריקה. אתמול הגשנו הצעה נוספת, האומרת: ההודעה המשותפת של שרת החוץ של ישראל ומזכיר המדינה האמריקני. כל שלוש ההצעות הן דחופות בהתחשב עם התקופה בה אנו חיים ועם המאורעות השוטפים הפוגעים בנו מדי יום ביומו. אני סוּעֵן: אם הגורמים הפוליטיים הקיימים היו כל כך דחופים וכל כך מחייבת את נסיעתה של שרת החוץ לארצות-הברית, הם בוודאי דחופים ורציניים לכל חבר כנסת לדרוש לדון על כך במליאת הכנסת. אין זו זכותה של הכנסת לקבוע פתי שרת החוץ צריכה לנסוע או לא; זו בוודאי הזכות הבלתי מעוררת של הממשלה. אבל לא על עצם נסיעתה של שרת החוץ אנחנו רוצים לדבר, אלא על הגורמים שהביאו לנסיעתה - והגורמים האלה קיימים.

במשך השבועיים האחרונים המדינה עומדת בפני מצב

של התפתחות ממש יום-יומית. קודם היה דבר בוואו של המושל המצרי לעזה דבר תיאורטי; היום הוא קיים. לפני מספר ימים שובם של המצרים לעזה היה דבר שחשבנו ממנו; היום עובדה זו קיימת, יש משטרה מצרית, יש מושל מצרי, יש אדמיניסטרציה מצרית. רק לפני חודש ימים כל העולם היה מרוכז סביב השאלות הללו, חשבנו שמאץ מלחמתי כדאי, חשבנו שצריך לגייס את כל העם לצבא, חשבנו שכל הכנסת צריכה להיות עסוקה בזה, חשבנו שכל התקציב צריך להיות מורכב סביב זה, חשבנו שכדאי לעמוד בהתנגשות עם כל העולם. והיום, האם כל השאלות האלו אינן חשובות לנו? אנחנו קוראים בכל יום הצהרה של ראש הממשלה ל"ביום-יוק" או לעתון אחר על מה שנעשה בעזה, איפה נתקיף, איפה לא נתקיף, אם נילחם, איפה לא נילחם. כל זה לעולם כולו, דחוף, כי אמנם זה דחוף. אבל לא לכנסת. אני חושב שזהו מצב לא רק לא נעים; זו גישה לא רצויה.

ובכן קודם כל אני מבקש שוועדת הכנסת תדון באחד

הימים בשאלת השאילתות.

(ב) אני מבקש שוועדת הכנסת לקבל את הערעור ולראות

את שתי ההצעות הללו כהצעות דחופות ולהעלותן על סדר יומה של הכנסת.

(ג) אני מבקש את ועדת הכנסת להחליט האם יכולה

הממשלה לומר: לא רוצה, ואם היא יכולה - האם היא חייבת לומר זאת במליאה, או שהיא יכולה לעמוד מאחורי ועדה זו או אחרת. לדעתי יש תקנון, והוא קובע איפה הממשלה צריכה לענות. אני מבקש את ועדת הכנסת לקבל את ערעורי, ולהכיר

ד.י.

ב. אידלסון :

אף פעם לא שמענו בנשיאות תשובה כזו של הממשלה, לא רוצה."

א. בן-אליעזר :

"לא מוכנה".

ב. אידלסון :

הממשלה אף פעם לא אמרה לא רוצה, כך שחבר הכנסת בן-אליעזר לא שמע תשובה כזאת.

נכון שאנחנו בנשיאות קובעים אם ההצעה היא דחופה

או לא. יושב-ראש הכנסת מתקשר באמצעות המזכיר עם הממשלה, באיזו שעה ובאיזה יום היא יכולה לענות, אולם היא אף פעם לא אמרה: לא רוצה.

יש מקרים שהנשיאות מבקשת מאת הממשלה שדובר שלה יבוא ויצנה על השאלה שהוגשה כדחופה והוכרה כדחופה, ואז באה תשובת הממשלה.

מדוע לא הכרנו בדחיפות השאלה? - אני רוצה להזכיר

לחבר הכנסת בן-אליעזר שענין ההצעה בקשר עם נסיעתה של שרת החוץ ובקשר עם השאלה השניה של בסיסי הפיראיון - הוא הציע לאחד אותן. אתמול באה הצעה לדון בהודעה המשותפת של מר דאלס ושרת החוץ. מדוע אמרנו שאין זה דחוף דווקא השבוע? אני לא צריכה להסביר שבמשך השבועות האחרונים הכנסת היתה בתובה בדיון מדיני, היתה הצעה להביע אי-אמון לממשלה, ולכל מפלגה היתה האפשרות להביע דעתה. לפני שבוע נעשה בכנסת דבר שאין רגילים לעשותו, שיו"ר הישיבה הודיע: בקשר עם מסיבות הזמן יש אפשרות גם לפנות לוועדת החוץ והבטחון, אם משהו מחברי הבית רואה שיש דבר דחוף ביותר, הוא יכול לבקש ישיבות בוועדה על בעיות אלו. הנשיאות נמצאת במצב כזה שאין היא יכולה לקבל - אפילו אם יש דעה שלפי דעת המציע מחמירה את הענין - אין היא יכולה בכל שבוע לקבל את ההצעה כדחופה.

מבחינה זו גם שקלנו את האפשרות של דחיפות השאלה

הזאת, גם מתוך הנחה שאנחנו במצאים עכשיו במצב בלתי רגיל בקשר עם עניני הכנסת עצמה. אנחנו גם שקלנו את הדבר שנראה לנו שבשבוע הבא יהיה מקום להצעות לסדר היום. אבל אנחנו לא ראינו הצדקה להעמיד על סדר יומה של הכנסת הצעה לדיון בטחוני-מדיני, לא ראינו אותה כהצעה דחופה, ולכן החלטנו שזה לא נראה לנו דחוף. שמענו גם שהשבוע הממשלה לא תהיה מוכנה. אבל ללא ספק, אילו אצא הנשיאות היתה מחליטה שהשאלה היא דחופה, הממשלה היתה מוצאת את הצורה המתאימה לשלוח שר זה או אחר שיביא את עמדתה. אולם לא החלטנו כך משום שהממשלה אינה מוכנה, אלא היו לנו שיקולים אחרים. יכול להיות שבשבוע הבא תהיינה הצעות לסדר היום. זו היתה הסיבה האסתית שלא היכרנו בהצעה זו כדחופה.

ועוד דבר: חבר הכנסת בן-אליעזר יודע שבנשיאות

התעורר ענין השאילתות. אלה הם שני דברים מכוונים, אבל אצאא לא קשורים האחד בשני. אל תקשרו אותם. הבעיה כשלעצמה היא רצינית ותבוא לדיון.

א. בן-אליעזר :

אני רוצה לתקן את דברי: כשאמרתי שהממשלה "לא רוצה", המונח הזה הוא שלי ולא של הנשיאות.

ע. איכילוב :

אם כי לפעמים על-יד השולחן הזה, סיעות שמערערות על החלטות של הנשיאות ביחס לדחיפות של שאלות מסויימות גם מפריזות - יחד עם זה אינני מוכן לכונן ולומר שכל החלטות הנשיאות הן שקולות. השאלה של הקשרים בינינו ובין הממשלה באמת לקויה, וצדק סגן יושב-ראש הכנסת חבר הכנסת בן-אליעזר שגם אצאא על שאילתות אין הממשלה עונה. יש כמה דוגמאות קשות. היתה דוגמה לפני כמה ימים, שראש הממשלה ענה על שאילתה של חבר הכנסת אלון, ואז קם חבר הכנסת רוקח ושאל אותו מדוע הוא עונה על השאילתה האחרונה ועל שאילתות קודמות אינו עונה. אני הגשתי לפני שלושה חודשים שאילתה לשר התחבורה, זה היה בקשר לתשלומי יהב הסגן למכוניות. שלוש פעמים היה שם המזכיר שלי עם כסף, ולא שילם. הגשתי שאילתה לשר התחבורה. זה היה מעשי אז. והנה השאילתה הונחה על שולחן הכנסת, ומתברר שבמקום א תשובה לשאילתה זו יש תשובה לשאילתה אחרת. היתה לי מגמה לטבוע טירחה מאלפי אנשים על-ידי תשומת לב של שר התחבורה.

אני רוצה לומר שהשרים והממשלה אינם מכבדים את

הכנסת.

אשר להצעות לסדר היום - יש הצעות ויש הצעות. היום איננו משוכנע מדבריה של חברת הנשיאות אידלסון. אי אפשר להגיד שהנושא הזה איננו דחוף. איננו יודע כמה זמן תימשך התקופה הזאת, אבל אם בכל שבו שבו עיינו יש תביעה לדון בהתפתחות המדינית, אי אפשר להגיד שזה לא דחוף. המצב היה מחייב שנבוא בינינו להסכם שלא יהיה ויכוח אחרי כל הודעה, והמצב מחייב שבכל שבו תהיה הודעה של שרת החוץ או ראש הממשלה על הבעיות השונות. ולכן במסיבות אלה אי אפשר להגיד שהשאלה אינה דחופה. ודבריה של חברת הכנסת אידלסון אינם משכנעים.

ועדת הכנסת אינה יכולה להחליט ששאלה מסויימת אינה דחופה. אני מבין שמשתי הצעות אלה אפשר לעשות אחת, אבל להגיד שזה לא דחוף - זה עומד בניגוד.

אני מציע שבלי ויכוח נקבל את הערעור של חבר הכנסת בן-אליעזר.

א. רזיאל-באור :
אף על פי ששמעו כאן משאלה להצביע, לא נהיה מדשפעים מזה, וננסה לברר את הדברים. רק משום שחברת הכנסת אידלסון ביקשה לא לדבר על שאילתות, אין זה קובע שאסור לחבר כנסת להביא דוגמה משטח השאילתות.

חבר סיעתנו מחכה 15 חודש לתשובה על שאילתה. אני חייכתי 18-19 חודשים לתשובה על שאילתה. מטמנת איזו מגמה מסויימת. יש ודאי חוק התיישנות, והדברים מאבדים את טעמם, אולם אני חושבת שיש גם זלזול במידה גדולה מאד, וזה לא נאה ולא יפה ובלתי חוקי. בתקנון כתוב שהשרים צריכים להשיב על שאילתות המוגשות להם תוך 14 יום. איך אפשר לנהוג מעשה כזה של זלזול? ראש הממשלה אינה עונה למתווכחים, לשואלים, יש לו רשות להטיל מיני סאנקציות על אלה מחברי הכנסת שאינם לפי טעמו. זו פגיעה חמורה מאד בתקנון.

וכשלווקחים כל דבר בפני עצמו, אפשר לא לשים לב. אבל כשכל הדברים מצטרפים יחד לשרשרת אחת - אי אפשר שלא לקשור את הדברים ואי אפשר שלא להגיב עליהם.

שמענו זה לא כבר מעל במת הכנסת שמדיניות אינה דבר סטטי, זה דבר דינמי, זורם ומשתנה. ובכן אם לא נשתנה דבר, שרת החוץ לא היתה צריכה לנסוע ולהצהיר הצהרות ולדאוג שיהיו לה שותפים להצהרות. ואם נעשה כל זה - משמע שנשתנה דבר, ואם כך - הדיון שהיה לפני עשרה ימים שונה מזה שהיה בשבוע זה.

מתוך הנימוקים ששמענו לנו בכנסת, נובע שהנאום של חברת הנשיאות אידלסון אינו משכנע, וצריך להכיר בדחיפותה של הדרישה הזאת ולתת את האפשרות להביא את כל הבעיות לסדר היום, בפרט שבלחץ שאנחנו במצאים בו אין כלל אפשרות של דיונים רגילים לסדר היום, וזה בוודאי לא יתקיים.

מכל הדברים האמורים אני מציע לקבל את הערעור שהוגש על-ידי סיעת תנועת החירות.

י. כסה :
כאשר אני הצעתי להצביע, אודה ואומר שהצעתי זאת כי ספק אם יש הגיון - לא פורמלי, כי אם הגיון מהותי בדיונים בינינו בעניינים אלה, מחוץ להגיון הפורמלי. היה ויכוח מדיני, ואנחנו שמענו שלושה נאומים פוליטיים של אנשי חירות, היה הנאום של חבר הכנסת לנדאו, אחר כך חבר הכנסת יוניצ'מן, ואחר כך חבר הכנסת בדר פעמיים. לפי הנאומים האלה אין על מה לדון, הכל פכוד, הכל אבוד, ואין טעם לנסוע ולראות ולדבר. רק אם מפלגת חירות תגיע לשלטון - תביא הצלה. כיון שאנחנו לא עומדים לפני בחירות - אז כמעט שאין טעם לדיונים מדיניים בינינו. משום כך הצעתי שנצביע אבל מכיון שיש ויכוח, אני רוצה לומר משהו.

אני מבין שהערעור בא כדי שוועדת הכנסת תשקול שיקול מדיני אם ההצעות האלה צריכות לקבל פעמך של דחיפות או לא. אני רוצה לתמוך בעמדת הנשיאות ואסביר מדוע.

אני מודה שיש לאופוזיציה זכות לדרוש להעמיד לסדר היום שאלות שונות, אפילו אם היא בטוחה שיורידו אותן מעל סדר היום. מפלגת חירות אינה יכולה לטעון שהכנסת לא שימשה לה בפה להצהרות על עמדתה המוצהרת. רק אתמול זה היה. אם ההצעה לסדר היום היא בשביל דיון באופן רציני - אני מבין מדוע נשיאות הכנסת החליטה שזה לא דחוף. כי שלוש ההצעות - האחת על פראיון בעזה, האחת על נסיעתה החופה של שרת החוץ והודעתה המשותפת עם דאלס - זה אצא דבר אחד. אין אא מה לדון על זה כרגע. ואם ניצנה להצעת חירות, זו תהיה רק היענות להצעה מבלי שיהיה דיון, כי המאבק על כל הדברים האלה הכלולים בהצעות לסדר היום של חירות - אם כי כבר אמרתי שבשבילם הכל בסל ומבוטל, ואתמול אפר חבר הכנסת יוניצ'מן שברור שלא יהיה שיט חופשי ועוד דברים - מבחינה זו אין טעם בדיון. כל שלוש ההצעות לסדר היום מרוכזות בענין הזה של נסיעת שרת החוץ לארצות-הברית. אם רוצים לדבר באופן רציני, צריך לחכות ששרת החוץ תחזור, אחר כך תהיה ישיבת ועדת החוץ והבטחון, וחברי הכנסת מסייעת חירות ישמעו את הדיון ותהיה להם אפשרות לבוא ולדרוש דיון פוליטי. כיום אין בדבר זה פמסות אפילו מבחינת ידיעת הדברים.

ועוד דבר: אם יש הצעה לדון ברצינות, ושהממשלה תבוא ותענה - ופותר לטמסלה לומר שאין לה על פה לענות, לא מתוך רוע לב - אז לבו לא נחוצה התיאטרליות הזאת שתבוא הצעה לסדר היום וראש הממשלה יגיד שאין לו על פה לענות, ושזה יתפרש כאילו שאין לו תשובה או שזה יתפרש בעולם כך שזה לא טוב מבחינת המאבק המדיני שלנו. ובכן אם הכוונה היא לדיון מדיני, זה לא דחוף השבוע. כאשר שרת החוץ תחזור מחר-מחרתיים, אלו ביום ששי תהיה ישיבת ועדת החוץ והבטחון, חברי סיעת חירות משתתפים בה, יהיה הגיון בהצעתם להעמיד את השאלה על סדר היום.

גם אם נקבל את שלוש ההצעות לסדר היום של סיעת חירות, אין א הצדקה שזה יהיה השבוע, וטבעי שהנשיאות החליטה שאין זה דחוף. סיעת חירות אינה יכולה לקבול שטישהו כובל אותה בכנסת מבחינת פתן ביטוי להשקפותיה המדיניות. ואם יש הבסיס החוקי לדרוש הצעות לסדר היום, ויש נגד זה בסיס מינימלי לא להכיר בנחיתות כל הצעה - זה דבר טבעי.

ש. יוניצ'מן: אני מודה לחבר הכנסת כסה בעד גילוי הלב שלו. הוא אמר את האמת. אצא אצא אצא אצא הסכנה היא בכך שיש מצב רוח כזה שהכל ידוע, ולכן אין צורך לדבר ולהתווכח ולהצביע.

הצעה לסדר היום היא ראשית כל אזעקה ואזהרה כמו שהמציע מבין, ועל הממשלה לתת תשובה. אין היא פוכחה לגלות הכל. לטמסלה פותר להגיד שהיא אינה מוכנה לענות בכנסת - תענה בוועדת חוץ ובטחון, ובזה נגמר הענין. ויש אפשרות להגיד מה שרוצים. חבר הכנסת בן-אליעזר כבר אמר שאם לא תהיה אפשרות להציע הצעות לסדר היום, נגיש בכל שבוע הצעת אי-אמון, ובזה איננו רוצים.

י. כסה: אם יהיה מצב כזה שבכל שלושה ימים תהיה בכנסת הבעת אי-אמון לטמסלה, נצטרך לדאוג לכך שהדבר הזה יוגבל.

ש. יוניצ'מן: אם האופוזיציה תהיה בלתי בעיטה, תבואו לוועדת הכנסת ותחליטו להוציא 30 איש. לא ייתכן שדברים פסויימים יהיו בגדר סוד לכנסת, אבל לא יהיו בגדר סוד לניו-יורק. ראש הממשלה יכול לענות, השאלה אם אני טאפין בתשובותיו או לא. יכול להינתן שזו היתה אחת הטעויות שלנו שבמשך חודש או חודש וחצי חשבנו שאפשר להאמין. ואני יודע לפה זה פוליק.

אולם לא על זה אני מדבר. אנחנו מדברים על החיים הפרלמנטריים. יש שתי אפשרויות, ולכן היה צורך לדבר על שאילתות. לו היה מצב כזה שהשר היה מדבר עם הכנסת ולא עם עתונאים זרים ולא-זרים, היה בא פעם בשבוע לשעה והיה נותן אפשרות לשאילתות מן המקום - זה היה טוב.

אני אגיש הצעה לסדר היום מדוע ראש הממשלה אינו עונה לשאילתות, זה יבוא לוועדת הכנסת. אני אומר שגם יו"ר הכנסת השתדל להשפיע וזה לא עזר, הוא לא קיבל תשובה. יש הצעות לסדר היום הקשורות עם פשרד ראש הממשלה שהוא מפלא מקום שרת החוץ, ואי אפשר שלא לענות עליהן. זו שאלה של יחס לכנסת.

יש הודעה משותפת של שרת החוץ ודאלס, אתם יודעים שהאפרשילד בא לארץ, צריך להחליט שבשבוע הבא ההצעות הללו תבואנה.

פ.י.

י. גרינברג : המדובר כאן לא על הצעות לסדר היום אלא על דחיפות. יש לפעמים הדגשה מיוחדת שדבר זה דחוף, ודבר שני: למנוע דחיה לכמה ימים, כי אז זה לא אקטואלי. כאן שני הדברים האלה אינם. זה דבר חשוב מאד, אבל על זה דנו פעמים מספר, ונתקבלו החלטות.

על הגורמים לנסיעתה של שרת החוץ דיברנו, ודווקא הקואליציה רוצה לא להראות שיש בזה דחיפות. אמרנו שאין בזה דחיפות וחשיבות מיוחדת, החשיבות היתה לפני שבועיים-שלושה. פחר-מחרתיים נביא את זה, אלא בתוך יתר העיניים שיעמדו בהצעות לסדר היום. אבל רוצים במיוחד להוציא את הדחיפות.

א. בן-אליעזר : אני רוצה להודות לסגן יו"ר הכנסת מר גרינברג על ההדגשה של הנדון. הנדון הוא באמת לא אם פותר לנו להגיש הצעה לסדר היום או לא. דבריו של חבר הכנסת כסה זעזעו אותי. אחת המטרות של ההצעה לסדר היום בכל פרלמנט היא לחייב את הממשלה להודעה, וזכותה של הממשלה לענות כפי שהיא רוצה. לממשלה יש אלפי אפשרויות: היא יכולה לבוא לפליאה ולומר: רבותי, הנושא הוא אמנם חשוב, אבל אני מציעה להעבירו לוועדת החוץ והבטחון; או להגיד: הנושא הוא אמנם חשוב, אבל הממשלה עומדת לתת הודעה על כך, או שנדון על זה בעוד שבוע. יש לה דרכים רבות.

השאלה היא באמת אם הדבר דחוף או לא דחוף, ועל כך אני רוצה להוסיף מלים מספר.

לפני שבועיים, כתוצאה משאילתה ומסתי הצעות לסדר היום, ניתנה הצהרה זו או אחרת על-ידי ראש הממשלה בתשובה לשאילתה של חבר הכנסת יגאל אלון וגם בתשובה וחצי לשתי הצעות לסדר היום. בתשובה ההיא כל ענין שובם של המצרים לעזה היה היפותטי, והיה ברור שהממשלה תעשה עוד פאפץ מדיני כדי למנוע זאת. אבל בינתיים יש עובדות של פמש: א) מוקשים בנחל-עוז, ועוד; ב) פושל בא לעזה; ג) אדמיניסטרציה מצרית בעזה; ד) משטרה מצרית בעזה; ה) הצהרה פוליטית מחייבת; ו) הודעה ברורה נוספת מטעם ארצות-הברית ופטעם האו"ם בקשר לקרוי שביתת הנשק, והצבת כוח או"ם. לפני שבוע אמרה סיעתנו: דברים אלה ייתכנו; היום זו עובדה. אנחנו טוענים שעדיין יש אפשרות למנוע זאת או לשאות זאת. ייתכן שאנחנו טועים, אבל האפשרות הזאת צריכה להינתן לנו. אם לא נעפיד את זה עכשיו לסדר היום, לא נקרא את הממשלה לערבות מחרתיים נעמוד בפני עובדות נוספות.

אם הממשלה היתה אומרת: ההצעה דחופה, אבל מבחינות טכניות אנחנו נוכל לענות עליה בעוד שבוע או בעוד יומיים - טוב, היינו מסכימים. אבל לא נאמר דבר זה. ולכן אני מערער על דבר אחד, על הדחיפות, ואני מבקש מוועדת הכנסת להכיר אא בדחיפות השאלה. פתי זה יעלה על סדר היום - זאת תשאירו לנשיאות.

ע. איכילוב : כאשר אמרתי שחשוב בימים האלה שהממשלה מדי שבוע תמסור הודעה בלי שיתקיים ויכוח - התכוונתי לתשובות על שאילתות.

אני מציע שבקשר להצעה אחת, נסיעתה של שרת החוץ לחוץ-לארץ, נכיר בה כדחופה, ואת ההצעות האחרון יראו כהצעות רגילות לסדר היום.

י. גרינברג : אני מציע לא להכיר בדחיפות השאלה. ב) אני מציע להסליף בפני הנשיאות להביא את ההצעות האלו בדרך הרגילה של הצעות לסדר היום בשבוע הבא.

א. בן-אליעזר : יש אפשרות לדחות בכלל הצעות לסדר היום.

י. כסה : לי בהחלט לא איכפת שהנשיאות תחליט שזה יהיה בשבוע הבא. אני רק מתנגד לכך שוועדת הכנסת תתערב בפעולה תקינה של הנשיאות. זה יוביל אותנו רחוק מאד לסיבוכים גדולים. פה אנחנו צריכים לדעת אם אנחנו מאשרים את זה או לא מאשרים ביחס לדחיפות. אני בטוח שהנשיאות, לאחר שהחליטה שהשאלה איננה דחופה, תאפשר לסייעת חירות להביא את הצעותיה לסדר היום בדרך הרגילה.

ע. איכילוב : אני מציע הצעה קונקרטיית: להכיר בהצעה לסדר היום בדבר נסיעתה אצא של שרת החוץ לחוץ-לארץ, כדחופה.

ד.י.

אם כן יש הצעה להכיר בדחיפות ההצעה בדבר נסיעת שרת החוץ, ויש הצעה לא להכיר בדחיפותה. אעמיד

היו"ר ב. אזניה :

את ההצעה להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט : לא להכיר בהצעה לסדר היום בדבר נסיעתה של שרת החוץ לחוץ-לארץ - כדחופה.

אני מעמיד להצבעה את שאלת דחיפותן של שתי ההצעות האחרון.

היו"ר ב. אזניה :

ה צ ב ע ה

הוחלט : לא להכיר בדחיפותן של שתי ההצעות האחרות לסדר היום שהוגשו על-ידי סיעת חירות.

נשמעו תלונות קשות על השאילתות. זהו דבר שראוי להקדיש לו דיון בוועדה.

י. כסה :

אם הנשיאות תמצא לבלתי אפשרי לתת אפשרות להצעות לסדר היום, מציע חבר הנשיאות סר גרינברג ששאלה זו

א. בן-אליעזר :

לא אתועלה בכלל.

אני מציע להוריד את זה מסדר היום. אין זה מתפקידה של ועדת הכנסת.

ב. ניר :

מחליטים : לשחרר מחובת 48 שעות את החוק להארכת תוקף של תקנות שעת חירום (פיקוח על אניות) תשי"ז - 1957.

הישיבה נסתיימה בשעה 10.35.